

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра управління земельними ресурсами

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Юрій КОТЛЯР

“ ” 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Галузь знань 19 Архітектура та будівництво / G Інженерія,
виробництво та будівництво

Спеціальність: 193 Геодезія та землеустрій / G 18 Геодезія та
землеустрій

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
Декан факультету
Начальник НМВ

Олена ЛАЗАРСВА
Лев ПЕРОВИЧ
Лев ПЕРОВИЧ
Олена ЛАЗАРСВА
Світлана БЕЛІНСЬКА
Євгенія ПОСТИКІНА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Планування розвитку територій	
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво	
Спеціальність	G 18 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	«Геодезія та землеустрій»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2025 – 2026 н.р.	
Номер семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	5	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	5 кредитів / 150 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	- лекції - 30 год. - практичні заняття – 30 год. - самостійної роботи - 90 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	60 %	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2025 – 2026 н.р.	
Мова викладання	Українська	
Форма проміжного контролю	-	
Форма підсумкового контролю	Залік	

1. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: ознайомлення студентів із сутністю планування розвитку територій, отримання студентами необхідних теоретичних знань та набуття практичних навичок в розв’язанні спеціалізованих задач та практичних проблем з організації планування землекористування, набуття навичок планувальної роботи у сфері землекористування.

Завдання дисципліни:

- вивчення студентами системи планування розвитку територій в Україні;
- формування систематизованих знань про систему планування розвитку територій, діяльність посадових осіб та органів місцевої влади, їх повноваження та завдання у сфері соціально-економічного розвитку і просторового планування;
- оволодіння методологією планування розвитку територій, методичним інструментарієм обґрунтування планових рішень;
- набуття теоретичних знань відносно принципів, методів і прийомів якісного та кількісного обґрунтування планових показників використання земель;

- набуття вмінь і навичок використання їх у практичному управлінні при здійсненні соціально-економічного аналізу у процесі планування розвитку територій, плануванні на регіональному та місцевому рівнях;

- вивчення питань організації планової роботи з планування розвитку територій.

Дисципліна «Планування розвитку територій» відноситься до циклу вибіркових дисциплін професійної підготовки.

Передумови вивчення дисципліни: землевпорядне проектування, земельний кадастр, комп'ютерна графіка в геодезії та землеустрої, моніторинг і охорона земель, оцінка нерухомості.

Очікувані результати навчання: студенти будуть знати теорію і практику планування розвитку територій; нормативну та законодавчу базу щодо планування розвитку територій; будуть використовувати методи і технології землевпорядного проектування з урахуванням соціальної, економічної і екологічної складової, територіального та господарського землеустрою.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- сучасні наукові аспекти просторового планування використання земель, для подальшого впровадження їх на практиці;

- нові методики просторового планування використання земель;

- практику просторового планування використання земель.

має вміти:

- провести аналіз і дати оцінку соціально - економічної сутності просторового планування використання земель;

- продукувати нові ідеї, проводити дослідження, проявляти креативність та здатність до системного та гнучкого мислення для вирішення професійних задач;

- розробляти та здійснювати обґрунтування оптимальних управлінських рішень щодо просторового планування використання земель;

- приймати обґрунтовані рішення;

- використовувати набуті знання в практичних ситуаціях і проводити дослідження на професійному рівні.

**Компетентності та програмні результати
(Планування розвитку територій 318 група – ВПП-4, БАК)
СК1, СК2, СК4, СК5, СК7.**

Спеціальні (фахові) :

СК 01 - здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою;

СК 02 - здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізикоматематичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою;

СК 04 - здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою;

СК 05 - здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою;

СК 07 - здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.

СК 08 - здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, історико-культурних, екологічних, етичних, економічних аспектів

3. Програма навчальної дисципліни 318 група

	Теми	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Загальний обсяг
1	Поняття та сутність планування територій	2	2	5	9
2	Методологічні засади планування розвитку територій	2	2	4	8
3	Тенденції розвитку планування територій	2	2	9	13
4	Методи територіального планування територій	2	2	9	13
5	Суб'єкти та об'єкти у сфері планування територій	2	2	9	13
6	Правове та нормативне регулювання планування територій	2	2	9	13
7	Бізнес-модель розвитку планування територій	4	4	9	17
8	Компоненти планування територій	4	4	9	17
9	Оптимізація планування територій	4	4	9	17
10	Пріоритети розвитку перспективного землекористування	2	2	9	13
11	Методологія форсайт як сучасний науковий підхід стратегічного планування використання землі	4	4	9	17
	Всього за курсом	30	30	90	150

4. Зміст навчальної дисципліни 4.1. План лекцій

318 група

№	Тема заняття/план
1	Тема 1. Поняття та сутність територіально-просторового планування територій. (2 год) 1. Поняття територіально-просторового планування. 2. Сутність територіального планування землекористування.
2	Тема 2. Методологічні основи планування розвитку територій (2 год) 1. Сучасна методологічна основа територіально-просторового планування розвитку землекористування.

	<p>2. Вигоди територіально-просторового планування.</p> <p>3. Методи територіально-просторового планування.</p> <p>4. Модель методології інституціонального розвитку територіально-просторового планування.</p>
3	<p>Тема 3. Тенденції розвитку просторового планування територій (2 год)</p> <p>1. Світові тенденції планування землекористування.</p> <p>2. Інституціональні тенденції планування землекористування.</p> <p>3. Функціонально-структурні та інфраструктурні тенденції планування землекористування.</p> <p>4. Еколого-економічні тенденції планування землекористування.</p>
4	<p>Тема 4. Методи територіального планування територій (2 год)</p> <p>1. Балансовий метод.</p> <p>2. Нормативний метод.</p> <p>3. Програмно-цільовий метод.</p>
5	<p>Тема 5. Суб'єкти та об'єкти у сфері планування територій (2 год)</p> <p>1. Центральні органи виконавчої влади.</p> <p>2. Органи місцевої влади та самоврядування.</p> <p>3. Організації із територіально-просторового планування.</p> <p>4. Адміністративно-територіальні одиниці.</p> <p>5. Суб'єкти господарювання на землі.</p>
6	<p>Тема 6. Правове та нормативне регулювання планування землекористування (2 год)</p> <p>1. Нормативно-правові акти у сфері адміністративно-територіального устрою.</p> <p>2. Нормативно-правові акти у сферах геодезії та картографії.</p> <p>3. Нормативно-правові акти у сфері землеустрою (в частині планувальної документації), нормативної грошової оцінки та земельного кадастру.</p> <p>4. Нормативно-правові акти щодо підготовки та реалізації Містобудівної документації, створення та ведення Містобудівного кадастру.</p>
7	<p>Тема 7. Бізнес-модель розвитку планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Основне призначення бізнес-моделі планування землекористування.</p> <p>2. Завдання моделі бізнес-планування землекористування.</p>
8	<p>Тема 7. Бізнес-модель розвитку планування територій (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Критерії оцінки ефективності планування землекористування.</p> <p>2. Етапи бізнес-моделювання планування землекористування.</p>
9	<p>Тема 8. Компоненти планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Необхідність планування землекористування.</p> <p>2. Основні компоненти планування землекористування.</p>
10	<p>Тема 8. Компоненти планування територій (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Ключові елементи планування землекористування.</p> <p>2. Стратегія планування землекористування.</p>
11	<p>Тема 9. Оптимізація планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Теоретичні положення оптимізації землекористування.</p> <p>2. Вхідна інформація для побудови моделі оптимізації планування землекористування.</p> <p>3. Модель оптимізації землекористування.</p>
	<p>Тема 9. Оптимізація планування територій (2 год)</p>

	Блок Б 1. Параметри моделі оптимізації землекористування. 2. Модель оптимізації землекористування.
12	Тема 10. Пріоритети розвитку перспективного територій (2 год) 1. Правова складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування. 2. Організаційна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування. 3. Економічна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування. 4. Екологічна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування. 5. Соціальна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування
13	Тема 11. Методологія форсайт як сучасний науковий підхід стратегічного планування використання землі Блок А 1. Необхідність планування землекористування. 2. Інструмент «форсайт» для планування соціально-економічного розвитку сільськогосподарського землекористування 3. Етапи розвитку форсайту
14	Тема 11. Методологія форсайт як сучасний науковий підхід стратегічного планування використання землі Блок Б 1. Тенденції розвитку форсайту. 2. Методи форсайту. 3. SWOT-аналіз землекористування.

4.2. План практичних занять

318 група

№	Тема заняття/план
1	Тема 1. Поняття та сутність територіально-просторового планування територій (2 год) 1. Дайте визначення просторового планування. 2. Дайте визначення система просторового планування та охарактеризуйте його сутність. 3. Охарактеризуйте функції землі. 4. Охарактеризуйте територіально-просторове планування. 5. Охарактеризуйте поняття «земля» та «територія». 6. Охарактеризуйте специфіка «землі» в територіально-просторовому плануванні. 7. Охарактеризуйте поняття та сутність містобудівного планування територій
2	Тема 2. Методологічні основи планування розвитку територій (2 год) 1. Охарактеризуйте поняття та сутність ландшафтного планування. 2. Охарактеризуйте підходи розгляду сутності територіально-просторового планування розвитку землекористування та/або території. 3. Охарактеризуйте основні теми глобальної перспективи щодо місця і ролі планування землекористування у контексті безпеки людства. 4. У чому заключається важливість територіально-просторового планування

	<p>землекористування для України?</p> <p>5. Охарактеризуйте сутність інституціонального середовища формування землекористування та взаємозв'язків із відносинами власності на землю.</p> <p>6. Охарактеризуйте методи територіально-просторове планування як сфери практичної діяльності.</p>
3	<p>Тема 3. Тенденції розвитку просторового планування територій (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте принципи сучасного територіально-просторового планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте функції територіально-просторового планування: регулювання земельних й екологічних відносин та розвитку землекористування.</p> <p>3. Охарактеризуйте світові тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>4. Охарактеризуйте інституціональні тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>5. Охарактеризуйте демографічні тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>6. Охарактеризуйте функціонально-структурні тенденції розвитку територіального планування.</p> <p>7. Охарактеризуйте інфраструктурні тенденції розвитку територіального планування.</p>
4	<p>Тема 4. Методи територіального планування територій (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте використання балансового методу під час просторово-територіального планування.</p> <p>2. Охарактеризуйте нормативний метод просторово-територіального-планування.</p> <p>3. Охарактеризуйте програмно-цільовий метод просторо-територіального планування.</p> <p>4. Охарактеризуйте розрахунково-конструктивний метод просторо-територіального планування.</p> <p>5. Охарактеризуйте економіко-статистичний метод та метод математичного моделювання у просторово-територіальному плануванні.</p>
5	<p>Тема 5. Суб'єкти та об'єкти у сфері планування землекористування. (2 год)</p> <p>1. Центральні органи виконавчої влади про у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>2. Органи місцевої влади та самоврядування у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>3. Виконавчі органи міських, селищних, сільських рад у сфері територіально-просторового планування землекористування.</p> <p>4. Організації із планування землекористування.</p> <p>5. Державні та комунальні підприємства у сфері містобудування.</p> <p>6. Адміністративно-територіальні одиниці у сфері територіально-просторового планування.</p> <p>7. Області у сфері у сфері планування землекористування.</p> <p>8. Міста у сфері у сфері планування землекористування.</p> <p>9. Селища та села у сфері у сфері планування землекористування.</p> <p>10. Об'єднані територіальні громади у сфері територіально-просторового планування територій.</p>
6	<p>Тема 6. Правове та нормативне регулювання планування землекористування (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте стан та проблеми територіально-просторового планування розвитку землекористування.</p> <p>2. Охарактеризуйте стан законодавчого забезпечення територіально-просторового планування розвитку землекористування.</p> <p>3. Вкажіть колізії нових законодавчих інструментів територіально-просторового планування.</p> <p>4. Розкрийте ситуацію в територіально-просторовому плануванні.</p>
7	<p>Тема 7. Бізнес-модель розвитку планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Вкажіть призначення бізнес-моделі планування землекористування.</p>

	<p>2. Охарактеризуйте поняття бізнес-планування землекористування.</p> <p>3. Вкажіть принципи землекористування.</p> <p>4. Вкажіть завдання моделі бізнес-планування землекористування.</p>
8	<p>Тема 7. Бізнес-модель розвитку планування територій (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Критерії оцінки ефективності планування землекористування.</p> <p>2. Які етапи бізнес-моделювання планування землекористування.</p>
9	<p>Тема 8. Компоненти планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Які основні завдання бізнес-моделі планування землекористування.</p> <p>2. В чому полягає необхідність планування землекористування.</p> <p>2. Вкажіть основні компоненти планування землекористування.</p>
10	<p>Тема 8. Компоненти планування територій (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Розкрийте ключові елементи планування землекористування.</p> <p>2. Що являє собою стратегія планування землекористування.</p> <p>3. Розкрийте основні стратегії планування землекористування.</p>
11	<p>Тема 9. Оптимізація планування територій (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Розкрийте теоретичні положення оптимізації землекористування.</p> <p>2. Що містить вхідна інформація для побудови моделі оптимізації планування землекористування.</p> <p>3. Які існують моделі оптимізації землекористування? Охарактеризуйте їх.</p>
12	<p>Тема 9. Оптимізація планування територій (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Охарактеризуйте основні параметри моделі оптимізації землекористування.</p> <p>2. Модель оптимізації землекористування.</p> <p>3. Яка система змінних в моделі оптимізації землекористування?</p> <p>4. Які обмеження в економіко-математичній моделі оптимізації землекористування?</p>
13	<p>Тема 10. Пріоритети розвитку перспективного землекористування (2 год)</p> <p>1. Охарактеризуйте правову складову інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.</p> <p>2. Охарактеризуйте організаційну складову інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.</p> <p>3. Охарактеризуйте економічну складову інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.</p> <p>4. Охарактеризуйте екологічну складову інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.</p> <p>4. Охарактеризуйте соціальну складову інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування</p>
14	<p>Тема 11. Методологія форсайт як сучасний науковий підхід стратегічного планування використання землі (2 год)</p> <p>Блок А</p> <p>1. Необхідність планування землекористування.</p> <p>2. Інструмент «форсайт» для планування соціально-економічного розвитку сільськогосподарського землекористування.</p> <p>3. Етапи розвитку форсайту.</p>
15	<p>Тема 11. Методологія форсайт як сучасний науковий підхід стратегічного планування використання землі (2 год)</p> <p>Блок Б</p> <p>1. Тенденції розвитку форсайту.</p>

2. Методи форсайту.
3. SWOT-аналіз землекористування. |
|--|

Завдання для самостійної роботи

Презентація

Презентація це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми, питання.

Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

- стислий виклад матеріалу, максимальна інформативність тексту;
- 12-15 слайдів (Powerpoint);
- ретельно структурована інформація з акцентом на практичні аспекти питання, проблеми, завдання, тощо;
- використовуйте табличні форми подання інформації (діаграми, схеми) для ілюстрації найважливіших фактів, що дасть змогу подати матеріал компактно й наочно;
- пояснення треба розміщувати якнайближче до ілюстрацій, із якими вони мають з'являтися на екрані одночасно.

Питання для обговорення

1. Форми і методи планування територій.
2. Форми організації планування територій.
3. Система планування територій.
4. Законодавство про просторового планування використання земель.
5. Принципи планування територій.
6. Методи планування територій.
7. Чинне законодавство в галузі просторового планування використання земель України та її регіонів.
8. Інформація й аналітичні дослідження, що потрібні для просторового планування використання земель.
9. Способи збору й аналізу інформації для планування територій.
10. Мета збору й аналізу інформації для планування територій.
11. Основні принципи та засади просторового планування використання земель.
12. Територія як складна динамічна система.
13. Нормативно-правове забезпечення просторового планування використання земель в Україні.
14. Закон України "Про Генеральну схему планування території України".
15. Закон України "Про землеустрій".

16. Генеральний план.
17. Роль генерального плану у комплексному плані просторового планування.
18. Зміст та структура генерального плану.
19. Порядок розроблення, коригування, погодження і затвердження містобудівної документації з просторового планування.
20. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.
21. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.
22. Містобудівна документація.
23. План зонування.
24. Загальнодержавні програми використання та охорони земель.
25. Сталий розвиток території територіальної громади.
26. Територія.
27. Функціональна зона території.
28. Планування і забудова територій.
29. Державне стимулювання розвитку регіонів.
30. Природно-сільськогосподарське районування земель.
31. Регіональні програми використання та охорони земель.
32. Призначення моніторингу земель.
33. Завдання ведення державного земельного кадастру.
34. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.
35. Детальний план територій.
36. Межі функціональних зон.
37. Витяг з містобудівної документації.
38. Обмеження у використанні земель.
39. Містобудівної документації регіонального рівня.
40. Землі комунальної власності територіальних громад.
41. Законодавство у сфері містобудівної діяльності.
42. Закон України "Про основи містобудування".
43. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".
44. Напрями, завдання, основні вимоги до містобудівної діяльності.
45. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства.
46. Земельний Кодекс України.
47. Склад і цільове призначення земель України.
48. Категорії земель.
49. Управління в області використання і охорони земель.
50. Концептуальні основи класифікації земель.

Приклад відповіді на питання

Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.

Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади - документ стратегічного планування, який може розроблятися на замовлення органу місцевого самоврядування із залученням місцевих мешканців, суб'єктів господарювання, що зареєстровані та/або здійснюють господарську діяльність на території відповідної територіальної громади або мають намір здійснювати таку діяльність у межах відповідної території, і визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально-економічні пріоритети розвитку території, є вихідними даними для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні на принципах сталого розвитку з метою підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, сприяння розвитку соціальних суспільних відносин та ділової активності, оптимізації адміністративної діяльності, відповідає державним і регіональним програмам розвитку та затверджується відповідним органом місцевого самоврядування.

Теми аналітичних робіт

1. Сутність просторового планування використання земель.
2. Об'єкт і функції просторового планування використання земель.
3. Цілі просторового планування розвитку територій.
4. Завдання та критерії просторового планування використання земель.
5. Комплексні плани просторового розвитку територій територіальних громад.
6. Генеральні плани населених пунктів і детальні плани територій.
7. Оновлення містобудівної документації.
8. Роль планування розвитку територій в Україні та зарубіжних країнах.
9. Централізація і децентралізація у плануванні розвитку територій.
10. Просторове планування сталості розвитку регіону.
11. Обмеження у використанні земель (територій).
12. Класифікація обмежень у використанні земель.
13. Просторовий розвиток населених пунктів як єдиної системи розселення.
14. Просторовий розвиток територій за межами населених пунктів.
15. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади.
16. Шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів.
17. Закон України про оцінку земель.
18. Правове регулювання та об'єкти оцінки земель.
19. Принципи проведення оцінки земель.
20. Види оцінки земель.

21. План зонування .
22. Порядок проведення економічної оцінки земель.
23. Порядок проведення нормативної та експертної грошової оцінки земельних ділянок.
24. Поняття та мета управління земельними ресурсами.
25. Методи управління земельними ресурсами.
26. Закон України "Про землеустрій".
27. Сталий розвиток території територіальної громади.
28. Суб'єкти та об'єкти просторового планування.
29. Закон України "Про землеустрій".
30. Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Приклад відповіді на питання

Сталий розвиток території територіальної громади.

Сталий розвиток території територіальної громади - соціально, економічно та екологічно збалансований розвиток території територіальної громади, спрямований на створення економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасних та майбутніх поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини.

а. Форми і методи навчання та викладення дисципліни

Основними **формами навчання** є **лекції та групові** заняття, які передбачають оволодіння системою практичних професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни та передбачають проведення аналізу соціально-економічного розвитку сільських територій. Така перевірка дає змогу виявити, якою мірою студент усвідомив теоретичні курсу.

Основними **методами навчання** є **пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний**, під час якого студенти одержують знання на лекції, сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки і залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення; **метод проблемного викладу**, під час

якого викладач до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, показує спосіб рішення поставленого завдання, а студенти стають свідками й співучасниками наукового пошуку; дослідницький метод, який передбачає аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студентів; **дискусійні методи**, що передбачають такі елементи дискусії, як суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення протиріч; **словесний метод**, такий як пояснення та практичний метод, що передбачає розв'язання вправ, завдань, тестів.

в. Забезпечення освітнього процесу

Забезпечення освітнього процесу здійснюється із застосуванням Moodle 3.3, в рамках якої для студентів розміщено в мережу лекції, перелік екзаменаційних питань, питання до контрольних робіт, ККР з дисципліни, тести, ситуаційні завдання).

4.6. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);

Комп'ютерний клас;

Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi;

OS: Windows, Android, iOS;

Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge; Програмне забезпечення:

Word, Excel, PowerPoint;

Skype, Zoom, Google Meet, ArcGis

Публічна кадастрова карта України:

https://map.land.gov.ua/?cc=3461340.1719504707,6177585.367221659&z=6.5&l=kadastr&bl=orth_o10k_all

Дані Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/derzhheokadastr-dodav-na-publichnu-kadastrovukartu-dani-pro-heonadra/>

Система електронного навчання Moodle 3.9

Підсумковий контроль

Форми і методи підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є екзамен. **Залік** — це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях, що проводиться як контрольний захід під час залікового тижня.

Перелік питань підсумкового контролю (залік).

1. Сутність просторового планування територій.
2. Функції землі.
3. Територіально-просторове планування територій.
4. Поняття «земля» та «територія».
5. Специфіка «землі» в територіально-просторовому плануванні територій.
6. Поняття та сутність містобудівного планування територій.
7. Поняття та сутність «планування використання земель» та «землепорядне планування територій».
8. Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади.
9. Поняття та сутність територіально-просторового планування територій.
10. Поняття та сутність ландшафтного планування.
11. Підходи розгляду сутності територіально-просторового планування розвитку території.
13. Охарактеризуйте основні теми глобальної перспективи щодо місця і ролі планування територій у контексті безпеки людства.
14. Важливість територіально-просторового планування територій для України.
15. Сутність інституціонального середовища формування територій та взаємозв'язків із відносинами власності на землю.
16. Методи територіально-просторове планування як сфери практичної діяльності.
17. Змістовна модель методології інституціонального розвитку територіально-просторового планування землекористування.
18. Зонування земель за типами землекористування як базову основу територіально-просторового планування.
19. Принципи планування територій.
20. Документи територіально-просторового планування територій в Україні.
21. Особливості розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.
22. Підходи до комплексної оцінки землекористування території громад.
23. Світові тенденції розвитку планування територій.

24. Суб'єкти у сфері планування територій в Україні.
25. Об'єкти у сфері планування територій в Україні.
26. Правове та нормативне регулювання планування територій в Україні.
27. Документи територіально-просторового планування територій в Україні.
28. Особливості розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад.
29. Підходи до комплексної оцінки землекористування території територіальних громад.
30. Стан законодавчого забезпечення територіально-просторового планування розвитку територій в Україні.
31. Зміст комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади.
32. Призначення бізнес-моделі планування територій.
33. Поняття бізнес-планування територій.
34. Принципи планування територій.
35. Завдання бізнес-моделі планування територій.
36. Ключові елементи бізнес-моделі планування територій.
37. Критерії оцінки ефективності планування територій.
38. Етапи бізнес-моделювання планування територій.
39. Основні завдання бізнес-моделі планування територій.
40. Необхідність планування територій.
41. Основні компоненти планування територій.
42. Ключові елементи планування територій.
43. Теоретичні засади формування стратегії планування територій.
44. Основні стратегії планування територій.
45. Теоретичні положення оптимізації землекористування.
46. Вхідна інформація для побудови моделі оптимізації планування територій.
47. Характеристика моделей оптимізації територій.
48. Основні параметри моделі оптимізації територій.
49. Модель оптимізації територій.
50. Система змінних в моделі оптимізації землекористування.
51. Обмеження в економіко-математичній моделі оптимізації територій.
52. Правова та організаційна складові інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.
53. Еколого-економічна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.
54. Соціальна складова інноваційного механізму перспективного сільськогосподарського землекористування.
55. Необхідність планування територій.

56. Інструмент «форсайт» для планування соціально-економічного розвитку територій.
57. Етапи розвитку форсайту.
58. Тенденції розвитку форсайту.
59. Методи форсайту.
60. SWOT-аналіз землекористування.

«0» варіант залікового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Напрямок підготовки: G 18 «Геодезія та землеустрій»

Семестр 5

Навчальна дисципліна **Планування розвитку територій**

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № «0»

1. Поняття та сутність ландшафтного планування.
2. Ключові елементи бізнес-моделі планування землекористування.

Тест

Який плановий матеріал містить наступні елементи: проектні межі, місця постановки межових знаків, напрямок проектних теодолітних ходів, місця постановки інструментів, напрямки знімання, місця прив'язки до державної геодезичної мережі:

- а) проектний план;
- б) картограма крутості схилів;
- в) розмічувальне креслення перенесення проекту в натуру;
- г) карта ґрунтів.

Затверджено на засіданні
кафедри, циклової комісії _____

Протокол № _____ від „____” _____ 20____ року

Завідувач кафедри, голова циклової комісії _____

(підпис)

Екзаменатор _____

(підпис)

Л.М. Перович

(прізвище та ініціали)

О.В. Лазарєва

(прізвище та ініціали)

Приклад тестового контролю знань:

1. Що передбачає план здійснення проекту внутрігосподарського землеустрою:

- а) матеріали затвердження проекту;
- б) проектні рішення;
- в) обсяги і вартість робіт проектних рішень;
- г) всі відповіді правильні.

2. Заходи щодо трансформації угідь, що включають роботи по очищенню території від деревно-чагарникової рослинності, збирання каміння, планування поверхні, знищення купин:

- а) агротехнічні;
- б) меліоративні;
- в) культуртехнічні;
- г) технічні.

3. Клас еколого-економічної придатності земель, на якому можна запроваджувати польову сівозміну:

- а) I;
- б) II;
- в) III;
- г) IV.

4. Детальний план території – це:

- а) містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;
- б) частина проекту з комплексним вирішенням питань планування та благоустрою об'єкта будівництва;
- в) містобудівна документація, яка визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;
- г) документ стратегічного планування, що визначає довгострокові, міждисциплінарні, просторові та соціально- економічні пріоритети розвитку громади, розробляється із залученням місцевих мешканців та інших заінтересованих сторін.

5. Стале використання капіталу конкретної території через відповідні форми та методи землекористування, узгодження економічних, екологічних та соціальних інтересів територіальних громад, держави та інших зацікавлених стейкхолдерів) здійснюється на:

- а) місцевому рівні планування землекористування;
- б) державному рівні планування землекористування;
- в) регіональному рівні планування землекористування;
- г) всі три відповіді вірні.

2. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Презентація	10
2	Питання для обговорення	5
3	Тестування	10
3	Індивідуальна робота в аудиторії	45 (5×9)
4	Залік	30
5	Всього	100

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

Презентація - стислість, лаконічність та завершеність викладу інформації на слайдах, їх максимальна кількість для презентації результатів виконання проблемних ситуацій за однією з тем 1-10 – 12-15 слайдів.

Орієнтовні теми презентацій

1. Планування та прогнозування територій як методи державного управління в умовах ринку.
2. Методи прогнозування розвитку територій.
3. Сутність планування територій. Форми і методи планування територій.
4. Інформаційне забезпечення розробки планово-прогнозних документів розвитку територій.
5. Інформація й аналітичні дослідження, необхідні для планування розвитку території.
6. Державні та регіональні цільові програми.
7. Схема землеустрою адміністративного району.
8. Територіальне планування: зміст, принципи та застосування на сучасному етапі.
9. Нормативно-правове та документальне забезпечення планування територій в Україні на різних рівнях.
10. Зміст та структура генерального плану.
11. Напрямки та завдання містобудівної діяльності в Україні.
12. Особливості планування та забудови міських та сільських територій.
13. Правове регулювання управління земельними ресурсами.
14. Категорії земель та порядок їх використання.
15. Види оцінки земель в залежності від цілі і методів оцінки земель.
16. Планування використання та управління земельними ресурсами.
17. Кадастри.

18. Принципи землеустрою.
19. Повноваження центрального та територіальних органів виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин.
20. Організація діяльності спеціально уповноважених органів у сфері державного управління земельними ресурсами.
21. Структура та організація діяльності органів земельних ресурсів.
22. Особливості регулювання земельних відносин в населених пунктах.
23. Планування та забудова території у зарубіжних країнах.
24. Впорядкування території фермерських та особистих селянських господарств.
25. Проекти землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін.
26. Проект забудови території.
27. Проект розподілу територій.
28. Плани окремих ділянок.
29. Детальні плани територій.
30. Природно сільськогосподарське районування земель.
31. Суть районного планування.
32. Адміністративно-територіальний поділ – як об'єкт планування розвитку територій.
33. Стратегічне планування розвитку міста (населеного пункту).
34. Особливості планування розвитку територій на сучасному етапі розвитку України.
35. Цілі планування розвитку територій.

Питання для обговорення – передбачає відповіді на питання, що розміщені на стор. 15-17 цієї робочої програми. За одне питання виставляється 5 балів, тобто студент повинен принаймні один раз виступити із запропонованими темами для обговорення.

Індивідуальна робота в аудиторії – передбачає відповіді на питання під час групових занять, вміщує в себе теми доповідей (сторінка 10-15 цієї робочої програми).

Тестування – є засобом контролю та діагностики знань студентів, призначені для самоконтролю та перевірки знань, що передбачає **вибір однієї або кількох правильних відповідей** (тестове завдання цієї форми складається з двох частин: умови, яка описує певну проблему та ставить завдання перед студентами; варіантів відповідей, серед яких, як мінімум, одна є правильною чи найкращою відповіддю, а решта – неправильні відповіді.

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

V семестр – 318 група

Поточний контроль											Презентація	Питання для обговорення	Тестування	Залік	Разом
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11					
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	5	10	30	100

Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Територіально-просторове планування землекористування: навч. посібник. За заг. ред. професора А.М. Третяка. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 168 с.
2. Удовиченко В.В., Пасько В.Ф. У 31 Територіальне планування : Навчальний посібник. Київ, 2024. 120 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/06/udovychenkovv_paskovf_territorial_planning_06_2024.pdf.
3. Посібник з питань просторового планування для уповноважених органів містобудування та архітектури об'єднаних територіальних громад підготовлено радниками з просторового планування Групи радників з впровадження державної регіональної політики в Україні Програми «U-LEAD з Європою»: Тетяною Криштоп (Україна), Раймундом Рисем (Польща), Любіцею Кошелюк (Хорватія). 2024 р. 108 с. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/347/1.pdf>
4. Бортник С. Ю., Лаврук Т. М., Олещенко А. В., Тимуляк Л. М. Просторове та ландшафтне планування: навчальний посібник. Електронне видання третє, оновлене та доповнене. К., 2022, 155 с. URL: https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2024/02/posibnyk_prostorove-ta-landshaftne-planuvannya_bortnyk-lavruk-ta-in.2022.pdf

Додаткова :

1. Просторове планування розвитку територіальних громад: методичні рекомендації. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2024. 34 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24857/1/pprtg_metod.pdf

Ресурси мережі Інтернет:

1. Земельний Кодекс України. № 2768-III від 25 жовтня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page8>.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель: Закон України № 711-IX від 17 червня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>.

4. Про Генеральну схему планування території України : Закон України № 3059-III від 07.02.2002 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3059-14>.
5. Про державні цільові програми: Закон України № 1621-IV від 18.03.2004 року URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
6. Про затвердження Класифікації обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватися комплексним планом просторового розвитку території територіальної громади, генеральним планом населеного пункту, детальним планом території: Постанова КМУ № 654 від 2 червня 2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2021-%D0%BF#Text>.
7. Про землеустрій: Закон України № 858-IV від 22 травня 2003 року URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.
8. Про основи містобудування : Закон України № 2780-XII від 16 листопада 1992 року. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.
9. Про оцінку земель : Закон України № 1378-IV від 11.12. 2003 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1378-15>.
10. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України / № 3038-VI від 17 лютого 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.
11. Робоча програма «Планування розвитку територій». Національний університет біоресурсів та природокористування. К., 2024. 8 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u257/robocha_programa_planuvannya_rozvitku_teritoriy_pua.pdf